

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2024**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. Вип. 27. 478 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 28.06.2024 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, декан факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, декан механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., к.т.н., доцент, в.о. керівника ННЗУП; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (31 травня 2024 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, неформальної освіти та її ролі в підготовці майбутніх фахівців, упровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної та економічної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 69600, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2024

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2024

ЗМІСТ

Кюрчев С.В. <i>Виклики дистанційного навчання в переміщених університетах</i>	7
Агеєва І.В., Ортіна Г.В., Нехай В.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Вплив цифровізації на трансформацію неформальної освіти в економічній сфері</i>	21
Арестенко Т.В., Кукіна Н.В., Шквиря Н.О. <i>Нові методи та технології навчання у ЗВО</i>	34
Аюбова Е.М., Ганчук М.М., Скиба В.П. <i>Використання веб-інструментів для дослідження біорізноманіття при викладанні екологічних дисциплін</i>	44
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Дистанційна освіта в умовах воєнного стану</i>	54
Вертегел В.Л. <i>Самостійна робота студентів в умовах дистанційного навчання»</i>	62
Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В. <i>Підходи до патріотичного виховання в освітньому процесі</i>	68
Герасько Т.В. <i>Формування світогляду фахівця-агронома за викладання навчальних дисциплін «Еколого-біологічне рослинництво» і «Органічне садівництво»</i>	74
Голуб Н.О. <i>Неформальна освіта: проблеми та перспективи</i>	80
Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В., Кюрчева Л.М. <i>Формування андрогенної компетентності державних службовців</i>	85
Дьоміна Н.А. <i>Сучасні особливості викладання вищої математики на інженерних спеціальностях</i>	91
Дяденчук А.Ф., Галько С.В. <i>Розвиток навичок моделювання та аналізу сонячних енергетичних систем за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення</i>	97
Єременко Д.В., Єременко Л.В. <i>Генеza та розвиток самонавчання у сучасній вищій освіті</i>	106
Єременко Л.В., Єременко Д.В. <i>Критерії педагогічної ефективності особистісно-орієнтованих технологій навчання</i>	113

Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М., Кравець О.В. <i>Застосування контекстного навчання при професійній підготовці магістрів</i>	123
Землянська А.В., Землянський А.М. <i>Актуальні технології трансляції гуманітарного знання</i>	129
Зімонова О.В. <i>Особливості роботи викладача щодо підвищення грамотності студентів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у ЗВО</i>	140
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І. <i>Культура мовлення майбутнього фахівця в умовах місцевих говорів</i>	146
Зінов'єва О.Г. <i>Імітаційне моделювання в освітньому процесі підготовки ІТ-спеціалістів</i>	153
Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Сучасна освітня парадигма: філософський аспект</i>	159
Коваленко О.І. <i>Інститут кураторства як складова виховних технологій при формуванні особистості студента у закладах вищої освіти</i>	168
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Гулевський В.Б., Плахотник І.Г. <i>Підвищення якості знань при стимулюванні творчої активності здобувачів</i>	178
Колесніков М.О., Пащенко Ю.П. <i>Особливості вищої аграрної освіти в Нідерландах</i>	186
Колокольчикова І.В., Шокарев О.М. <i>Проблематика дистанційного навчання у світі та Україні</i>	199
Кравець О.В., Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М. <i>Застосування математичного апарату та інтерактивних технологій при прийнятті управлінських рішень</i>	206
Кравець О.О. <i>Використання цифрових інструментів при викладанні іноземних мов</i>	215
Кувачов В.П., Коноваленко А.С. <i>Підготовка практично орієнтованих творчих інженерів в умовах дистанційного навчання</i>	221
Кукіна Н.В., Кравець О.В., Горбова Н.А., Кюрчева Л.М., Єфіменко Л.М. <i>Цифрова трансформація: нові виклики та можливості для економічної освіти</i>	229

Кюрчева Л.М., Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В. <i>Удосконалення майстерності викладача вищої школи в дистанційному режимі</i>	235
Леонтьєва В.В., Кондрат'єва Н.О. <i>Концептуальні засади та комплексна стратегія інформатизації вищої освіти: шлях до конкурентоспроможних фахівців у системі глобального інформаційного простору</i>	241
Мірошниченко М.Ю., Чернова Г.В. <i>Сучасні технології захисту інформації: аналіз ефективності та перспективи розвитку</i>	255
Нестеров О.С., Абдуллаєв А.К., Кубрак С.І. <i>Тестування загальної фізичної підготовленості футболістів 15-17 років</i>	264
Нестеров О.С., Газаєв В.Н., Магула О.С. <i>Впровадження фітнес- технологій у загально-фізичну підготовку у футболі підготовчого періоду річного циклу</i>	271
Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В., Вороніна Ю.Є. <i>Основні акценти методики викладання дисциплін зовнішньоекономічного напрямку</i>	279
Ортіна Г.В., Нехай В.В., Агеєва І.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Формування методологічного підходу до відтворення інтелектуального капіталу</i>	287
Пашенко Ю.П., Колесніков М.О. <i>Використання інформаційно- комунікаційних технологій при викладанні хімії під час дистанційного навчання</i>	294
Плотніченко С.Р., Агеєва І.В., Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В. <i>Основи кейс-технології в освітньому процесі</i>	307
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Формування творчих здібностей здобувача-енергетика як суб'єкта виробничого процесу</i>	313
Попова І.О., Постол Ю.О., Петров В.М. <i>Компоненти професійно- педагогічної компетентності викладача ЗВО енергетичного спрямування</i>	324
Постол Ю.О., Гулевський В.Б., Попова І.О. <i>Про формування моделі навчання та підготовки фахівців з основ енергозбереження</i>	332
Сахно Л.А. <i>Штучний інтелект у закладах вищої освіти: проблеми та перспективи</i>	340

Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Переваги використання хмарних технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти</i>	350
Супрун О.М., Симоненко С.В. <i>Стратегії відповідального застосування штучного інтелекту у вищій освіті</i>	358
Шаров С.В., Коломоєць Г.А. <i>Використання ІКТ для забезпечення рухової активності</i>	367
Шарова Т.М. <i>Систематизація даних за результатами інтелектуальних змагань засобами аналітично-інформаційної системи</i>	375
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Зауваги до вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням та основи академічного письма» здобувачами освіти технічних спеціальностей</i>	383
Шарова Т.М., Ломейко О.П., Шаров С.В. <i>Штучний інтелект в освіті: свідомий вибір</i>	390
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Зімонова О.В. <i>Роль академічної доброчесності у сучасній вищій освіті</i>	409
Шокарев О.М., Кукіна Н.В., Колокольчикова І.В. <i>Інструментарій дисципліни «Маркетинг та логістика» у фаховій підготовці здобувачів ОПП «Агроінженерія»</i>	415
Яцух В.О., Зоря М.В. <i>Використання соціальних мереж при отриманні вищої освіти в Україні</i>	423
Havrilenko Y., Antonova H., Tetervak I. <i>Effective forms of university cooperation</i>	435
Havrilenko Y., Antonova H., Chaplinskyi A. <i>Concept of development of ukrainian higher education in the field of cooperation with foreign countries</i>	442
Havrilenko Y., Matsulevych O., Antonova H. <i>Internationalization of higher education in ukraine. Preconditions, current state, challenges</i>	450
Kryvonos I. <i>Formation of Key Competences in Foreign Language Classes by Means of Artificial Intelligence Technologies</i>	457
Palianychka N., Verkholtantseva V., Fuchadzhy N., Chervotkina O. <i>Implementation of active and interactive learning methods in teaching the discipline «Technological equipment in the industry»</i>	464
Zinovieva O., Lubko D. <i>Analysis and prospects for the implementation of STEM education in the educational process of a higher school</i>	470

Землянська А.В., к.філол.н., доцент,
Землянський А.М., к.філос.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

АКТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТРАНСЛЯЦІЇ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

Анотація. У статті акцентовано увагу на аналізі та оцінці впливу сучасних технологій трансляції на процеси поширення гуманітарного знання та розкриття можливостей цих сучасних інформаційних технологій для покращення доступності, розуміння та взаємодії.

Ключові слова: гуманітарне знання, освіта, навчання, цифровізація, інформаційні технології.

Постановка проблеми. Висока динаміка змін у сучасному світі викликала потребу адаптації гуманітарних наук до нових умов. Сучасне суспільство вступає в еру швидкого технологічного розвитку, де гуманітарні науки традиційно відіграють важливу роль у формуванні сучасної культури та сприйнятті суспільних явищ. Обсяг інформації, який зростає, та її доступність ставлять під сумнів традиційні методи трансляції гуманітарних знань. Зміна уявлень про освіту та зміна підходів до навчання створюють потребу в нових стратегіях та засобах комунікації. Гуманітарні науки повинні адаптуватися до нових реалій, де взаємодія з інформацією відбувається через технологічні інтерфейси. Необхідно дослідити, як технології трансляції можуть вдосконалити поширення гуманітарних ідей і вплинути на їх подальший розвиток.

Формулювання цілей статті. Метою студії є аналіз та оцінка впливу сучасних технологій трансляції на процеси поширення гуманітарного знання та розкриття можливостей цих технологій для покращення доступності, розуміння та взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певною мірою торкалися дослідження інформатизаційних тенденцій у культурі й освіті такі дослідники, як О. Глазунова, Л. Діденко, Ж. Краснобаєва-Чорна,

І. Косенко, Н. Морзе, А. Нісімчук, Є. Смирнова-Трибульська, І. Твердохліб, Т. Чаюк, К. Чернова, В. Юфименко, G. Doran, T. Chan, J. Hwang, J. Hidasi, T. Malon, R. Morel та ін.

У працях цих науковців дефіновано й проаналізовано поняття «інформаційно-комунікаційні технології», «цифровізаційні тенденції», «цифровізація», описано особливості практичного втілення надсучасних технологій у освітній галузі, умотивовано ці процеси, визначено й деталізовано алгоритм використання комп'ютерної інноватики. Як бачимо, методологічна база сучасних технологій у освіті перебуває на стадії активного формування.

На різні аспекти дослідження сучасних технологій, зокрема на суть і специфіку поняття, особливості та можливості їх раціонального застосування, скеровували свої наукові пошуки як зарубіжні, так і вітчизняні науковці – дослідники багатьох галузей знання, зокрема педагоги, філологи, історики, економісти тощо (О. Амарідзе, Т. Голуб, Є. Крюкова, М. Бондаренко, А. Землянський, О. Ковальчук, А. Чемерис, С. Шаров, Т. Шарова та ін.).

Незважаючи на значну кількість досліджень, суть і специфіка сучасних технологій для гуманітарного знання залишається не до кінця вивченою філософською та загальнонауковою проблемою, а взаємодія цієї сфери з технічним та інформатизаційним розвитком стає все тіснішою.

Виклад основного матеріалу досліджень. Цифрові сервіси відіграють важливу роль у розповсюдженні та розвитку гуманітарного знання. Серед них – онлайн-платформи для навчання, наукові бази даних та соціальні мережі, що сприяють глобальній трансляції та обміну інтелектуальними ресурсами. Розглянемо різні типи ресурсів та їх роль у контексті трансляції гуманітарного знання.

У 2006 році в онлайн-просторі з'явилася перша відкрита масова освітня платформа Khan Academy, заснована американським викладачем і підприємцем Салманом Ханом. Метою її створення було забезпечити високоякісну освіту для всіх незалежно від місця проживання. Нині платформа існує та пропонує тисячі безкоштовних курсів, а колектив збільшився з одного засновника до великої команди.

Справжній прорив у сфері онлайн-освіти відбувся в 2012 році, коли з'явилися освітні платформи edX, Coursera і Udacity. Завдяки значній фінансовій підтримці від університетів та венчурних капіталістів вони

з змогли серйозно розвиватися. Зараз 2012 рік вважається «роком масових відкритих онлайн-курсів», як зазначила газета «The New York Times».

В Україні онлайн-освіта виявилася однією з рідкісних інновацій, що з'явилися майже одночасно з подібними заходами на Заході. У 2013 році українці представили перші масові онлайн-курси «Університет онлайн» на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Ініціатором цього проєкту був Іван Примаченко, який згодом заснував першу в Україні платформу для онлайн-освіти Prometheus.

Онлайн-курси, відкриті освітні ресурси та цифрові бібліотеки залишаються доступними для студентів із усього світу, дозволяючи їм вивчати гуманітарні дисципліни навіть у віддаленому режимі. Зокрема, важливо відзначити розширення можливостей для людей із особливими освітніми потребами. Використання цифрових технологій дозволяє студентам розвивати навички, які є ключовими для майбутнього, такі як критичне мислення, розв'язання проблем, творчість та комунікаційні вміння [1, с. 181].

Цифровізація гуманітарної освіти має великий потенціал для покращення якості навчання, привертання уваги студентів та підготовки їх до викликів майбутнього. Викладачі та університети повинні використовувати ці можливості, забезпечуючи відповідну підготовку та підтримку для ефективного використання цифрових технологій у гуманітарних дисциплінах.

Цифрові підручники та онлайн-ресурси надають студентам і викладачам велику гнучкість. Студенти можуть отримувати доступ до актуальної інформації, додаткових матеріалів та інтерактивних завдань, що сприяє їхньому навчанню. Викладачі можуть легко оновлювати матеріали та забезпечувати додаткову підтримку через форуми чи онлайн-дискусії.

Використання відео- та мультимедійних матеріалів дозволяє візуалізувати складні концепції та полегшує розуміння навчальних питань. Відео можна використовувати для демонстрації історичних подій, культурних аспектів, аналізу літературних творів тощо. Здобувачі освіти так само можуть створювати власні відеоматеріали, такі як презентації чи проєкти, що сприяє їх творчому самовираженню.

Цифрові інструменти дозволяють створювати віртуальні екскурсії, використовувати віртуальні практикуми та проводити інтерактивні

завдання. Це надає студентам можливість вивчати музеї, історичні місця та виконувати віртуальні лабораторні роботи.

Вебконференції та відеозв'язок роблять можливим проведення навчання дистанційно, організацію наукових конференцій, дискусій та воркшопів. Це також відкриває можливості для спілкування зі спеціалістами з усього світу.

Використання віртуальних класів, вебінарів та інших інструментів для колективної роботи дозволяє студентам співпрацювати, обмінюватися ідеями та розв'язувати завдання разом. Це посилює взаємодію у навчанні, робить його ефективнішим: онлайн-курси, відкриті освітні ресурси та цифрові бібліотеки залишаються доступними для здобувачів освіти з усього світу, дозволяючи їм вивчати гуманітарні дисципліни навіть у віддаленому режимі. Зокрема, важливо відзначити розширення можливостей для людей із особливими освітніми потребами. Використання цифрових технологій дозволяє студентам розвивати навички, які є ключовими для майбутнього, такі як критичне мислення, розв'язання проблем, творчість та комунікаційні вміння [2, с. 152].

Для України електронна освіта для вивчення української мови історії та культури за допомогою електронних платформ сприяє підтримці національного самовизначення. Тут ситуація останніми роками значною мірою покращується. Онлайн-курси та платформи EdEra та Coursera стають платформами для збагачення знань про українську мову, дозволяючи як українцям, так і іноземцям поглиблювати свої лінгвістичні вміння. Мобільні додатки для вивчення української мови стають не лише засобом розширення словникового запасу, але й інтерактивним засобом комунікації та практики. Вони необхідні для тих, хто прагне не тільки вивчити мову, але й практикуватись в аутентичних комунікативних ситуаціях, що сприяє кращому засвоєнню мовних навичок [3; 4].

Однак електронна освіта не лише обмежується мовою. Вона також відкриває двері для вивчення історії та культури. Онлайн-майстерні та вебінари з історії, традицій, мистецтва і народної культури виконують важливу роль у збереженні та передачі знань про минуле та сучасність. Це дозволяє глибше розуміти культурні аспекти та сприяє їхньому виходу за межі підручників. Використання електронної освіти для вивчення української мови, історії та культури демонструє важливий крок у

напрямку сучасного, інтерактивного та доступного освітнього середовища, яке сприяє глибокому зануренню в різноманіття національної спадщини.

Отже, перед нами відкриваються перспективи цифровізації гуманітарної освіти, спрямовані, насамперед, на розширення можливостей персоналізованого навчання. Цифрові технології дозволяють студентам вивчати матеріали у власному темпі та відповідно до своїх індивідуальних потреб і освітньої траєкторії. Викладачі можуть використовувати аналітичні інструменти та алгоритми для відстеження прогресу студентів та надання персоналізованих рекомендацій, завдань та матеріалів [5, с. 20].

Штучний інтелект (AI) може виявитися корисним при аналізі текстів, проведенні досліджень, автоматичній оцінці та забезпеченні зворотного зв'язку студентам. Використання цих технологій дозволяє швидше та ефективніше аналізувати обсяги інформації та забезпечувати персоналізовану підтримку студентів.

Штучний інтелект відкриває нові можливості поліпшення комунікації та доступу до інформації, забезпечуючи швидке та ефективне отримання відповідей на їх запитання. Замість складних пошуків в інтернеті, можливо легко задавати питання в природній мові та отримувати наочні пояснення, сприяючи зручній комунікації та концентрації на засвоєнні матеріалу.

Однією з ключових переваг штучного інтелекту є індивідуалізація навчання, яка полягає в здатності адаптувати навчальний матеріал до потреб кожної людини. З урахуванням індивідуальних характеристик, рівня знань та потреб, штучний інтелект розробляє оптимальні навчальні стратегії, сприяючи покращенню якості засвоєння знань і розвитку індивідуальних навичок.

Штучний інтелект надає підтримку під час навчання та виконання завдань, допомагаючи розібратися зі складним матеріалом, вирішувати завдання та виконувати домашні завдання. Це особливо важливо в умовах дистанційного навчання для пояснення складних концепцій або понять. Використання штучного інтелекту в навчанні має численні переваги, такі як ефективне використання часу, швидке отримання точних відповідей та розвиток критичного мислення й аналітичних навичок студентів [6, с. 148].

Нові інструменти штучного інтелекту розширюють можливості викладачів, визволяючи їх від збору фактів та дозволяючи зосередитися на більш складних проблемах та більш високому рівні розуміння. Це свідчить про необхідність зміни освітніх стратегій та їх адаптації до сучасного світу,

де здатність маніпулювати поняттями та розвивати мову стає все важливішою, так само як і здібності до роботи з рівняннями та даними.

Використання технологій для збереження культурної спадщини, таких як архівування, віртуалізація та диджиталізація, грає важливу роль у забезпеченні доступності та збереженні культурних цінностей. В українських музеях та архівах зберігаються 16 млн предметів національної спадщини, однак вони ніколи не експонувалися. Питання доступності культурного надбання для українців і світу могло би вирішити його оцифрування. На заклик ЮНЕСКО про створення та впровадження електронних архівів як унікальної скарбниці людських знань в Україні активно почалися процеси переведення в цифровий формат найцінніших документів, що зберігаються в мережі державних архівів. Водночас, станом на 2022 рік серед 9 центральних державних архівів і 23 державних архівів областей України на сайтах архівних установ репрезентовано в середньому лише 10–15% оцифрованих документів. Статистика свідчить, що країна досі перебуває на початковому етапі переведення архівної сфери на цифрові технології, і цей процес залишається перспективним для розвитку в майбутньому [7, с. 36]. Багато музеїв в Україні активно впроваджують диджиталізацію своїх колекцій та експозицій. Це дозволяє зберігати та популяризувати історичні та культурні матеріали. Гуманітарні науки важливі для збереження культурної спадщини, і віртуальна реальність може вирішити це завдання. Створення віртуальних музеїв та архівів надає доступ до цінних артефактів та документів у будь-якому місці світу, розширюючи можливості досліджень та освіти. Реалізація віртуальних турів та експозицій за допомогою технологій віртуальної реальності може розширювати можливості вивчення культурних об'єктів та подій. Оцифрування й викладення у вільний доступ інформації про мистецькі пам'ятки зробить Україну відкритішою для внутрішнього та міжнародного культурного туризму [8, с. 30]. Ще один аспект: диджиталізація української культури – це додаткові можливості для освіти й науки. Інформація про мистецтво матиме змогу зайти в шкільні класи, бібліотеки, мистецькі школи, сільські культурні центри.

Сучасні цифрові технології, які стрімко інтегруються в усі сфери людської діяльності, відзначаються значним прискоренням переходу від парадигми накопичення інформації до створення можливості доступу до неї в різноманітних формах. Це призвело до виникнення онлайн-занять,

альтернативних інформаційних джерел, мобільних додатків та використання технології хмарних обчислень, які тепер стали неодмінною частиною повсякденного життя та культурно-освітнього процесу. Використання цих технологій сприяє індивідуалізації та диференціації, створює можливості для інтерактивної взаємодії всіх учасників процесу та спрямовує їх на пошукову й творчу діяльність [9, с. 29].

Сучасне суспільство протягом останніх десятиліть проявляє великий інтерес до передових технологій, спрямованих на інтерактивну взаємодію та комунікацію, а також на засоби отримання знань і дослідження навколишнього світу. Прикладом таких інтерактивних інструментів є імерсивні технології, що з технічного погляду використовують різні пристрої, такі як інтерактивні дошки, окуляри, шоломи, рукавички віртуальної реальності й т.п. Ці засоби створюють можливість створення ефективного імерсивного освітнього середовища, сприяючи формуванню навчальної мотивації, розвитку інтелекту, емоційної сфери, практичних навичок і творчої самореалізації тощо [10, с. 104].

Останнім часом комп'ютерна віртуальна реальність пройшла від становлення як ще одного нового явища до технології, час якої настав: тепер можна створювати реалістичні зображення, звуки та інші відчуття, що здатні перенести людину в захопливий вигаданий світ. Доповнена реальність вносить елемент віртуальності в навколишню дійсність і підсилює впевненість у тому, що обидві ці технології надзвичайно вплинуть на майбутнє. Змішана реальність об'єднує реальний світ і цифрові елементи, дозволяючи людині взаємодіяти з фізичними й віртуальними об'єктами та оточенням одночасно та маніпулювати ними за допомогою передових технологій сприйняття і візуалізації. Розрізнення між цими термінами іноді виявляється вкрай складним завданням, особливо для непідготовленого користувача, враховуючи швидкість поширення технологій та їхню відносну доступність [11, с. 42]. Наприклад, термін «змішана реальність», уперше запропонований в 1994 році, згодом відійшов на другий план, уступивши місце термінам доповненої і віртуальної реальностей.

Експерти та постачальники обладнання визначають ці терміни таким чином:

- Доповнена реальність – проектування будь-якої цифрової інформації (зображення, відео, текст, графіка тощо) поза екраном будь-

яких пристроїв, що призводить до того, що реальний світ доповнюється штучними елементами та новою інформацією. Доповнену реальність можна реалізувати за допомогою додатків для звичайних смартфонів і планшетів, окулярів доповненої реальності, стаціонарних екранів, проєкційних пристроїв та інших технологій.

- Змішана реальність – проєктування тривимірних віртуальних об'єктів або голограм на фізичний простір, що дає змогу переміщатися навколо віртуального об'єкта, оглядати його з усіх боків і, за необхідності, взаємодіяти з ним всередині. Змішана реальність зазвичай вимагає спеціального обладнання, такого як окуляри або шоломи. У змішаній реальності віртуальні образи вносяться у фізичний простір, візуалізуються й розташовуються відповідно до предметів реальності так, щоб вони сприймалися як справжні. Людина може взаємодіяти з фізичним світом, в якому одночасно присутні як віртуальні, так і реальні об'єкти, що їх іноді майже неможливо відрізнити від реальних.

- Віртуальна реальність – занурення людини в передбачено модельований світ і часткове (в перспективі – повне) відокремлення її від фізичного світу, що досягається за допомогою шоломів віртуальної реальності та інших спеціальних пристроїв. Розробники стараються імітувати взаємодію зі створеною ними псевдореальністю, впливаючи на всі органи чуття людини. Під цим терміном розуміється комп'ютерна віртуальна реальність, яка конкретизується засобом, за допомогою якого людина поглиблюється в цю реальність, відокремлюючи це поняття від філософського осмислення віртуального й віртуальної реальності [12, с. 233–234].

У сучасному цифровому світі, де технології стрімко розвиваються, віртуальна реальність (VR) виступає не лише як інструмент розваг, але й як потужний засіб для передачі гуманітарного знання та досліджень. Завдяки віртуальній реальності гуманітарні науки отримують нові можливості для вивчення, сприйняття та обговорення важливих питань сучасності.

Віртуальна реальність дозволяє створювати імерсивний освітний досвід, де студенти можуть взаємодіяти з гуманітарним змістом у цілком новий спосіб. Наприклад, вивчення історії може стати мандрівкою в часі, де студенти опиняються в епохах минулого, відчуваючи атмосферу та події.

Цей напрям впроваджує не тільки ігрова індустрія, а й багато інших сфер діяльності. Як зазначає німецький інститут дослідження віртуальної

реальності Deutsches Institut für Virtual Reality, у найближчі роки ця технологія проникне майже в усі сфери людського життя: побутову, економічну, культурно-освітню, промислову, медицину тощо. За допомогою VR користувач повністю поринає у вигаданий світ і не бачить нічого з того, що відбувається в навколишній реальності. AR дає змогу бачити навколишнє оточення, але за допомогою технічної інформації отримувати додаткову, уточнюючу інформацію. Наприклад, можна навести об'єктив смартфона на якусь будівлю і дізнатися її габарити, історію, тощо [13, с. 80].

Прикладами успішних проєктів, що поєднують традиційну культуру та інноваційні технології, які сприяють розвитку сучасного образу України у світі, є створені електронні платформи для читання літературних творів та використання цифрової форми й віртуальної реальності в театрах, коли за допомогою гаджетів, спецефектів, комп'ютерних технологій поряд з реальними акторами на сцені виступають 3D-об'єкти. В Україні 3D-технології використовують київські театри доповненої реальності Visual Fusion та «Театр на Подолі» («Театр 360 градусів»). Інтернет-театр «Театр Між Трьох Колон» є першим театром, сценою якого виступає відеохостинг Youtube, а глядач має змогу завжди отримати квиток у перший ряд, підписавшись на Youtube-канал театру. Сучасним способом популяризації виконавських мистецтв є створення цифрових платформ на зразок Digital Theater, theatresonline.com, timeout.com, stream.theatre, scenesaver.co.uk, які пропонують у якості послуг отримати доступ до найкращих постановок, мюзиклів, опер, балету, шоу в будь-якому місці та в будь-який час; знайти розклад та посилання на онлайн-трансляції подій; «орендувати» бажану виставу в цифровому форматі на 48 годин тощо. В Україні подібні послуги пропонують OpenTheatre, theatre.lov, hover.link, Open Opera Ukraine [14, с. 30].

Віртуальна реальність дозволяє студентам не лише читати про історію та літературу, але й «жити» її. Вони можуть переживати ключові події, брати участь у дискусіях і взаємодіяти з відомими літературними творами, розширюючи своє розуміння та емпатію.

Створення глобальних віртуальних спільнот може зробити гуманітарні науки більш доступними та відкритими. Віртуальні конференції, дискусійні форуми та проєкти можуть об'єднати вчених, дослідників та студентів з усього світу, сприяючи обміну ідеями та розширенню наукових горизонтів.

Віртуальна реальність може значно полегшити гуманітарні дослідження. Дослідники можуть використовувати віртуальні середовища для аналізу культур, вивчення соціальних взаємодій та вирішення складних проблем сучасності.

Висновки. Отже, аналізуючи сучасний стан, ми відзначили великий вплив цифрових сервісів та процесу диджиталізації на гуманітарну сферу. Спростовуючи можливі стереотипи про технічний та гуманітарний напрямки як протилежні, робота вказує на потребу в глибокій взаємодії та синтезі обох підходів. Рух уперед полягає в подальшому вдосконаленні цих технологій та їхній інтеграції в гуманітарні дослідження. Подолання викликів, пов'язаних із цифровими сервісами, врахуванням імерсивних технологій та активним використанням цих інструментів у гуманітарній науці може визначити новий вимір розвитку наукового підходу та сприяти ефективнішій комунікації гуманітарних знань у сучасному світі.

Література

1. Шаров С.В. Інформатизація освіти як вектор розвитку сучасного суспільства. *Українські студії в європейському контексті*. 2021. №4. С. 181–187.
2. Використання відкритих онлайн курсів в умовах змішаного навчання майбутніх фахівців з інформаційних технологій / Ю.С. Рамський [та ін.]. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 84. №4. С. 138–157.
3. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://speakukraine.net/>.
4. Онлайн-ресурси з вивчення української мови. Уповноважений із захисту державної мови. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/onlain-resursy-tablytsia>.
5. Ланських О.Б., Дернова Т.А., Рябцева І.А. Роль інтерактивних платформ у вивченні іноземних мов. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44(2). С. 18–23.
6. Рудніцький Я. Штучний інтелект в освіті: ChatGPT як ключовий інструмент для покращення навчання здобувачів освіти. *Українські студії в європейському контексті*: зб. наук. пр. 2023. №7. С. 247–252.

7. Коржик Н. Цифрові архіви України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник книжкової палати*. 2022. №4. С. 35–38.
8. Рачков Є. Технології баз даних у збереженні та дослідженні міської культурної спадщини. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія : Історія. 2020. Вип. 57. С. 28–57.
9. Новіков М. Сфери практичного використання технології AR в образотворчому мистецтві. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. №38 (3). С. 28–33.
10. Давидюк М., Пащенко О. Імерсивне освітнє середовище: принципи побудови і практики успішної реалізації. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. №59. С. 98–105.
11. Волинець В. Використання технологій віртуальної реальності в освіті. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Серія: Педагогічні науки. 2021. №2. С. 40–47.
12. Волинець В.О. Віртуальна, доповнена і змішана реальність: сутність понять та специфіка відповідних комп'ютерних систем. *Питання культурології*. 2021. №37. С. 231–243.
13. Задорожнюк Н. Перспективні напрями розвитку ІТ-галузі в Україні. *Економіка: реалії часу*: науковий журнал. 2019. №6 (46). С. 77–84.
14. Дмитренко В.А., Дмитренко В.І. Вплив цифрових технологій на креативні індустрії. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конференції., м. Київ, 20–21 квітня 2022 р. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2022. Ч. 2. С. 27–30.

Zemlianska A., Zemlianskyi A. Current technologies of humanitarian knowledge transmission

Summary. The article focuses on the analysis and assessment of the influence of modern broadcasting technologies on the processes of dissemination of humanitarian knowledge and the disclosure of the possibilities of these modern information technologies for improving accessibility, understanding and interaction.

Key words: humanitarian knowledge, education, training, digitalization, information technologies.

Для нотаток

